

Boekbespreking

Reviel Netz en William Noel, “De Archimedes Codex – de geheimen van een opzienbarende palimpsest ontsluiterd” (vert. Boukje Verheij)
Uitgeverij Atheneum Polak, ISBN10:9025363229 ISBN13:9789025363222
€19,95 in de boekhandel

De uitgave is 339 pagina’s, paperback voorzien van foto-katernen.

Een opzienbarend boek over de ontdekking van nieuwe geschriften van Archimedes. Het boek kreeg in de Nederlandse kranten en tijdschriften erg enthousiaste kritieken. Kan het die gewekte verwachtingen ook waarmaken?

Waar gaat het over? In 2005 wordt op een veiling in New York maar liefst 2 miljoen dollar geboden voor een middeleeuws maar ook zeer aftands manuscript. Het gerucht gaat dat dit gebedenboek verstopt onder de gebeden een aantal zeer belangrijke manuscripten van de beroemde Griekse wiskundige Archimedes bevat. Voor een deel is dit gerucht waar en reeds in het begin van de twintigste eeuw aangetoond. Maar is het boek ook 2 miljoen dollar waard?

Wat volgt is de beschrijving van een spannende zoektocht naar de juiste 21ste eeuwse technologie om de teksten in het inmiddels door schimmel en overschildering ernstig aangetaste document terug te winnen voor de mensheid. Want om de geschiedenis terug te toveren is veel meer nodig dan het ontcijferen van de overschilderde teksten. Er volgt een spannende speurtocht in de geschiedenis van het document.

Dat blijkt nog helemaal niet zo eenvoudig, want de stukken van Archimedes zijn in de twaalfde eeuw verwerkt in een gebedenboek. Daartoe zijn de oorspronkelijke perkamentvellen door bleking van hun teksten ontdaan en dubbel gevouwen om een gebedenboek van handzaam formaat te leveren. Deze behandeling betekent dat het gehele boekwerk weer uit elkaar dient te worden gehaald om zelfs maar te kunnen beginnen met een reconstructie van de oorspronkelijke teksten.

De Archimedes Codex is geschreven door twee auteurs. Ze schrijven om

de beurt een hoofdstuk en dat zet de lezer in het begin een beetje op het verkeerde been, vooral omdat het geschreven is vanuit de ik-vorm, maar die “ik” dus twee personen blijken te zijn. De schrijvers wisselen elkaar af en dat geeft bij elk nieuw hoofdstuk een trendbreuk. Dit zorgt in het begin voor verwarring en de opbouw van het boek wordt pas laat duidelijk.

Persoonlijk vond ik de hoofdstukken waarin wordt ingegaan op de wiskunde die Archimedes bedreef het leukst. Door de uitgebreide beschrijving is de wiskundige opbouw goed te volgen voor een leek op het vakgebied (maar wellicht niet spannend genoeg voor de ingevoerde lezer). Wat na lezing van dit boek blijft is de bewondering voor een Grieks wiskundige die zijn tijd ver vooruit was en de moed en het gezag had om hieraan ook invulling te geven.

Ellen Wesselingh

